

Voorjaar 2020 in de kijker

- **Waswafeldag**, zaterdag 18 januari, 9 – 16 uur
- **Grote vogeltelzondag**, zondag 26 januari, 10 – 16 uur
- **Tuinieren in pot**, donderdag 5 maart, 20 – 22 uur
- **Snoei in de hoogstamboomgaard**, zaterdag 14 maart, 13.30 – 17 uur
- **Biodiversiteit. Een verhelderende blik**. maandag 20 april, 20 – 22 uur
- **VIJDAWA opent**, zondag 26 april, 14 – 18 uur
- **Expo²: 'Een tuin uit de tijd van VIJD.'** zondag 26 april tot zondag 18 oktober 2020, dagelijks van 10 – 20 uur.
- **Floralien Gent: Mijn paradijs, een wereldse tuin**, zaterdag 2 mei
- **Plantenruilbeurs**, zondag 3 mei, 10 – 18 uur
- **Natuurschilderijen in het kasteel, Sint-Janskunstvrienden**, zondag 3 mei, 10 – 18 uur, zaterdag 9 mei en zondag 10 mei, 14 – 18 uur
- **Natuurlijke babyverzorging**, zaterdag 16 mei, 9.30 – 12.30 uur
- **Kunstexpo Groep Signaal in het kasteel**, zaterdag 16 en zondag 17 mei, zondag 24 mei en zondag 31 mei, 14 – 18 uur
- **Tuinenreis Normandië II**, donderdag 21 mei – zondag 24 mei
- **Bezoek aan Pomona**, zaterdag 13 juni, 14 – 16 uur
- **Op zoek naar het paradijs: de flora op het Lam Gods**. Voordracht met erna **midzomer** in Hof ter Saksen, woensdag 24 juni, 19.30 uur
voordracht, 21.30 uur bezoek aan de tuin, 22 uur tuinterras
- **Montmartre XI**, zondagen 5 juli, 2 aug. en 6 sept., 13 – 18 uur
- **Daguitstap naar NI: arboretum Trompenburg, Villa Augustus en De Biesbosch**, zaterdag 29 augustus
- **Natuurtochten**, zondagen 12 januari, 2 februari, 8 maart, 5 april, 3 mei, 7 juni en 13 september
- **Brief van Simon**

Tuincafetaria open vanaf 1 maart 2019, zon- en feestdagen èn woensdag (ism De Bron en De Stroom), 14 – 18 uur

CURSUSSEN EN VOORDRACHTEN

Workshop waswafels voor en door imkers

Zaterdag 18 januari 2020 , 9 – 16 uur

Een waswafel is een dun plaatje bijenwas dat in de houten kaders van de bijenkast vastgemaakt wordt en waarop de honingbijen hun wasraat uitbouwen. Onderzoekers hebben vastgesteld dat in de waswafels die de imker in de handel aanschaft, heel wat schadelijke residuen aanwezig zijn. De gevolgen voor de bijenvolken zijn daardoor zeer negatief op vlak van broedaanzet en bijgevolg soms nefast voor de overlevingskansen. De Wase Imkersbond geeft daarom aan de imkers de kans om hun eigen zuivere bijenwas om te smelten tot waswafel voor eigen gebruik.

Deze waswafeldag is eveneens toegankelijk voor geïnteresseerden.

- *Organisatie: Wase Imkersbond (WIB) i.s.m. NEC Hof ter Saksen*
- *Info: guido.vandeputte@telenet.be*
- *Plaats: kasteel Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 1 , 9120 Beveren*
- *Gratis inkom*

Tuinieren in pot

Donderdag 5 maart 2020, 20 – 22 uur

Wie weinig plaats heeft, kan nog altijd aan de slag in potten, kuipen en andere containers. En ook wie veel plaats heeft kan extra accenten leggen met planten in containers en die telkens op hun best op cruciale plaatsen presenteren. Wie ooit Great Dixter bezocht, weet wat ik bedoel.

In het eerste deel komen de belangrijkste elementen aan bod, die zo'n beplanting doen slagen: de pot zelf, het substraat, de bemesting en de watervoorziening. Er gaat ook een beetje aandacht naar zelf geschikte planten vermeerderen.

In het tweede deel stelt de spreker een aantal geschikte kuip- en balkonplanten voor, met hun voor- en nadelen, hun bodem en bemestingsbehoeften en de ziekten en plagen waar ze onder kunnen leiden. Groenten en fruit in containers komen niet aan bod.

- *Organisatie: Hortus ter Saksen vzw*
- *Lesgever: Dirk De Roose*
- *Plaats: hoevegebouw Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 2, 9120 Beveren of parking naast Zandstraat 167, 9120 Beveren*
- *Deelname: 5 euro*

Snoei in de hoogstamboomgaard

Zaterdag 14 maart 2020, 13.30 – 17 uur

Bij het aanplanten van een fruitboom is snoei noodzakelijk om te komen tot een goede ontwikkeling van de gesteltakken. De volgende vijf tot tien groeijaren zorgt de vormsnoei voor voldoende vruchthout op de juiste plaats. Daarna zorgt de onderhoudssnoei voor de juiste verhouding tussen groei en bloei. Wie dit wil kennen komt kijken, wie het wil kunnen gaat mee de ladder op.

Breng je eigen snoeimateriaal mee, want goed materiaal zorgt al voor de helft van het werk.

- *Organisatie: Hortus ter Saksen vzw, VELT-Waasland en Nationale Boomgaardenstichting(NBS)*
- *Lesgever: Jan Van Bogaert*
- *Plaats: binnenkoer Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 2, 9120 Beveren, parking naast Zandstraat 167, 9120 Beveren*
- *Inschrijven noodzakelijk via VELT-Waasland, marc.temmermans@telenet.be, T 03 776 86 89 of M 0473 57 55 32 voor 11 maart 2020*
- *Deelname: 8 euro voor leden van VELT, NBS en werkende leden Hortus ter Saksen vzw, 10 euro voor niet-leden, incl. digitale info en drankje.*

Biodiversiteit. Een verhelderende blik.

Maandag 20 april 2020, 20 – 22 uur

Biodiversiteit is de verscheidenheid van dier- en plantensoorten in een bepaald gebied. Biodiversiteit verdwijnt en menselijke activiteiten zijn hier niet vreemd aan. Biologen trekken wereldwijd aan de alarmbel. Een aantal eenvoudige basiswetten uit de ecologie maken behoud en herstel van biodiversiteit mogelijk, ook in steden en dorpen. Erik Rombaut toont mogelijkheden en kansen om het tij positief te keren en toont praktijkvoorbeelden. Ontdek innoverende projecten en waardevolle tips die jijzelf en je gemeentebestuur eenvoudig kunnen toepassen – en dierenrijkdom te herstellen.

- *Organisatie: Vormingplus Waas-en-Dender en Hortus ter Saksen vzw*
- *Lesgever: Erik Rombaut, professor ecologie en milieukunde*
- *Plaats: hoeve Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 2, 9120 Beveren, parking Zandstraat 167, 9120 Haasdonk*
- *Inschrijven bij Vormingplus Waas-en-Dender, T 03 775 44 84*

of www.vormingplus.be/waas-en-dender, uiterlijk 10 april 2020

- o *Deelname: 6,5 euro, met korting: 3,25 euro*
- o *Betaling zo snel mogelijk na inschrijving op BE33 8916 7404 6946, mededeling code 206521*

Natuurlijke babyverzorging

Zaterdag 16 mei 2020, 9.30 – 12.30 uur

Babyhuid is zeer kwetsbaar en vraagt de juiste verzorging. De producten in de winkel bevatten meestal te veel geurstoffen voor een baby. In een powerpointpresentatie leer je wat een babyhuidje juist nodig heeft. Je bekijkt regels rond baby's en kleine kinderen en gebruik van etherische olie. We overlopen de recepten en je kiest een product dat je zelf wenst te maken: een verzorgende lotion, billenzalf, snoetenpoetser of wasemulsie. **In de cursusprijs is 7 euro materiaalkost inbegrepen.**

- o *Organisatie: Vormingplus Waas-en-Dender, Bib Beveren, Sociaal Huis Beveren en Hortus ter Saksen vzw*
- o *Begeleiding: Eva Engels, herboriste*
- o *Plaats: Bib Beveren, Gravenplein 3, 9120 Beveren*
- o *Inschrijven bij Vormingplus Waas-en-Dender, T 03 775 44 84 of www.vormingplus.be/waas-en-dender, uiterlijk 6 mei 2020*
- o *Deelname: 16 euro, met korting: 11,5 euro*
- o *Betaling zo snel mogelijk na inschrijving op BE33 8916 7404 6946, mededeling code 206650*

Bezoek Pomona, boerderijbezoek

Zaterdag 13 juni 2020, 14 – 16 uur

Uniek in het Waasland: een coöperatief boslandbouwbedrijf. De boerderij zorgt ondertussen al meer dan 2 jaar voor lokale, gezonde en duurzame voeding. Rechtstreeks van boer tot bord. De landbouwers krijgen een faire prijs voor hun producten. De consumenten kopen duurzame, eerlijke en lokale voeding met respect voor mens, dier en natuur. Tijdens de rondleiding op de Pomonaboerderij kom je meer te weten over boslandbouw en over de coöperatie die aan de grondslag ligt.

- o *Organisatie: Vormingplus Waas-en-Dender, Hortus ter Saksen vzw en dienst natuurontwikkeling gemeente Beveren*
- o *Begeleiding: Lieven Bauwens, voorzitter Pomona*
- o *Plaats: Pomona, Bralstraat 3, 9130 Verrebroek*
- o *Inschrijven bij Vormingplus Waas-en-Dender, T 03 775 44 84 of*

www.vormingplus.be/waas-en-dender, uiterlijk 3 juni 2020

- *Deelname: 11 euro, met korting: 5,5 euro*
- *Betaling zo snel mogelijk na inschrijving op BE33 8916 7404 6946, mededeling code 206524*

Op zoek naar het paradijs: de flora op het Lam Gods.

Woensdag 24 juni 2020,

19.30 – 21.30 uur, voordracht

21.30 uur, bezoek aan de tuin uit de tijd van Vijd vanaf 22 uur, midzomer in 'de orangerie'

De gebroeders Van Eyck schilderden op het Lam Gods een landschap met een paradijselijke uitstraling. Het omvat een wonderbaarlijke tuin met tal van botanische bijzonderheden.

Nochtans was er in hun tijd nog geen sprake van enige wetenschappelijke plantenkennis. Planten schilderen naar de natuur was in die tijd ook niet evident. En toch zijn heel wat planten en bloemen op het Lam Gods opvallend secuur weergegeven. Waar haalden de gebroeders Van Eyck hun

botanische kennis en waarom beeldden ze bepaalde planten af? Hadden die planten in de late middeleeuwen misschien een

specifieke betekenis?

Op al deze vragen wordt in deze lezing uitvoerig ingegaan, maar let wel: mystiek is op het Lam Gods nooit ver weg!

Paul Van den Bremt studeerde biologie aan de KU Leuven en werkte tussen 1975 en 2017, eerst als landschapsconsulent, later als landschapsonderzoeker (historisch ecooloog) bij het Agentschap Onroerend Erfgoed. Hij doceert over landschappen aan de Universiteit Antwerpen (Erfgoedstudies).

Na de voordracht wordt een bezoek gebracht aan de tuin uit de tijd van Vijd en kom je in aanraking met de voornaamste kruiden uit het kruidencompendium Herbarijs. Afsluiten doen we de bijna langste dag op het tuinterras van 'de orangerie'.

- *Organisatie: NEC Hof ter Saksen, gemeente Beveren i.s.m. Hortus ter Saksen vzw.*
- *Lesgever: Paul Van den Bremt, bioloog en samen met apotheker Hilde Van Crombrugge, auteur van 'Een wonderbaarlijke tuin. Flora op het Lam Gods'.*

- *Plaats: hoevegebouw Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 2, 9120 Beveren of parking Zandstraat 167, 9120 Beveren*
- *Gratis*

IN EN OM HOF TER SAKSEN

Grote vogeltelzondag

Zondag 26 januari 2020 , 10 - 16 uur

Natuurpunt-WAASLAND en NEC Hof ter Saksen nodigen alle natuurvrienden uit om in Hof ter Saksen kennis te maken met de overwinterende vogels. Je krijgt de kans om met telescoop en verrekijker de vogels te observeren. Natuurgidsen staan ter beschikking om deskundige uitleg te geven rond het uitbundige vogelleven aan de voederplaats. Net zoals bij vorige edities verwachten wij veel soorten op en in de omgeving van de voederplaats : grote bonte specht, groene specht, roodborst, boomklever, boomkruiper, winterkoning, koolmees, pimpelmees, kuifmees, houtduif, waterhoen, merel, zwarte mees, zwarte kraai, vink, groenling, kauw, gaai, ekster en olijke eekhoorns met hun acrobatische kunstjes.

Je vindt er eveneens een tuinvogelinfostand, koffie en chocomelk. Klein en groot zijn welkom en kunnen kennis opdoen om van hun eigen tuin een vogelparadijs te maken. Afspraak aan de oranjerie tussen 10 en 16 uur.

- *Organisatie: Natuurpunt-WAASLAND en NEC Hof ter Saksen, gemeente Beveren*
- *Vogels kijken met natuurgidsen van Natuurpunt-WAASLAND*
- *Info: Jerome De Bock, T 03 775 97 47 of jeromedebock@skynet.be*
- *Plaats: oranjerie Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 3B, 9120 Beveren, parking ter hoogte van Zandstraat 167, 9120 Beveren*
- *Gratis deelname*

Plantenruilbeurs

Zondag 3 mei 2020, 10 - 18 uur

Op deze beurs worden plantenliefhebbers in de gelegenheid gesteld hun planten te verkopen of te ruilen. Zowel 1-jarigen, vaste planten, struiken, bomen, water- als kamerplanten komen in aanmerking. **Standhouders** **bekomen een gratis standplaats en**

nemen deel voor een halve of een hele dag. In ruil hiervoor wordt een assortiment van 10 deftige planten afgestaan voor een gezamenlijke ruilstand waar je ook de planten van arboretum Hof ter Saksen vindt. Informatieve stands waar planten duidelijk van een naamkaartje zijn voorzien of waar vlot advies kan ingewonnen worden, kunnen meedingen voor een prijs van de gemeente Beveren.

- *Organisatie: NEC Hof ter Saksen, gemeente Beveren*
- *Info: T 03 750 18 66 of christa.maes@beveren.be*
- *Standhouders schrijven in voor 10 april 2020*
- *Plaats: park Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Gratis voor standhouders en bezoekers.*

VIJDWA

Zondag 26 april 2020, 14 - 18 uur

Joos Vijd, opdrachtgever van het Lam Gods en geboren en getogen Beverenaar, arriveert te paard en met voltallige hofhouding op de markt van Beveren. Hij komt er zijn Gentse bruid 'Lysbette' Borluut voorstellen.

Voor de Sint-Martinuskerk op de Grote Markt kan je samen met Joos en zijn kersverse echtgenote genieten van een middeleeuws blijspel, opgevoerd door de Orde van het Pilorijn.

Het openingsweekend betekent meteen ook de lancering van de wandel- en fietstocht '**VIJDLAND**', die je per fiets, te voet en/of met de waterbus doorheen het Land van Joos Vijd voert.

Na de opening op de markt begeleiden fietsbellen, trompetten en klokkengeluid Joos en zijn hofhouding naar het idyllische Hof ter Saksen met de opening van de wonderbaarlijke **VIJDTUIN**.

Hier word je ondergedompeld in de middeleeuwse wereld van Joos Vijd en de gebroeders Van Eyck.

- *Organisatie: gemeente Beveren*
- *Info: T 03 750 10 21 of bert.verwerft@beveren.be*
- *Plaats: start, Markt Beveren; einde, park Hof ter Saksen*
Verplaatsing te voet, te paard of met de fiets (begeleid)
- *Gratis*

Expo²: Een tuin uit de tijd van VIJD

Zondag 26 april tot zondag 18 oktober 2020, 10 – 20 uur

Expo 1: Flora van het Lam Gods

In de Sint-Baafskathedraal in Gent, moeten de Vijdkapel en het *Lam Gods* de wereld eraan herinneren hoe belangrijk en godsvruchtig de familie Vijd wel was. Het Van Eyck-jaar 2020 zet een jaar lang de Gentse broers Van Eyck en hun wereldberoemde *De Aanbidding van het Lam Gods* in de picture. In Beveren wordt het jaar rondgemaakt met **VIJDAWA!** Joos Vijd, zoon van de baljuw van Beveren, gaf immers de gebroeders Van Eyck opdracht tot het schilderen van het wereldberoemde altaarstuk.

De **tuin op het Lam Gods** biedt een grote verscheidenheid aan planten, maar is bovenal een tuin vol symboliek. Het hemelse paradijs wordt bevolkt door tal van **immergroene planten** die symbool staan voor de onsterfelijkheid, door **lentebloeiërs** die de continue vernieuwing en de heropstanding symboliseren en door een reeks van **geneeskrachtige planten** die kunnen opgevat worden als een zinnebeeld voor de helende kracht van het geloof. In Hof ter Saksen ontdek je welke planten deel uitmaken van zo'n paradijselijke middeleeuwse tuin vol symboliek.

Expo 2: Herbarijs

In Beveren bedacht Jan Vijd, neef van Joos Vijd, het Wilhelmietenklooster dat als godshuis was opgericht uit de erfenis van Joos Vijd en Elisabeth Borluut. Gedurende een jaar moesten monniken iedere dag een mis opdragen voor het zielenheil van Jan. Als de Wilhelmietenmonniken zich van deze belangrijke taak kweten, werd hen een bijzonder manuscript geschonken: de verzamelde kruidenkennis van Jan Yperman of Herbarijs (1351). Deze vertelt in Oud-Nederlands over kwalen en welk kruid er tegen gewassen was. Wou Jan Vijd de Wilhelmieten een leerboek schenken als hulpmiddel bij de opvang en verzorging van pelgrims en tijdelijke passanten?

Hoe het ook moge zijn, in Hof ter Saksen maak je kennis met de kruiden uit dit Herbarijs en hun geneeskracht in de Middeleeuwen.

- *Organisatie: NEC Hof ter Saksen, gemeente Beveren*
- *Info: T 03 750 18 72 of natuurontwikkeling@beveren.be*
- *Plaats: park Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*

TENTOONSTELLINGEN

Natuurschilderijen in kasteel Hof ter Saksen

Zondagen 3 mei (10 – 18 uur), zaterdag 9 mei (14 – 18 uur) en zondag 10 mei 2020 (14 – 18 uur)

Deze expo is een organisatie van de Sint-Janskunstvrienden, een groep met voornamelijk Beverse amateurkunstenaars. Vooral landschappen, bloemenstilleven of wat met het domein Hof ter Saksen te maken heeft, zal te zien zijn. De meeste werken zijn in potlood, olie-, water- of acrylverf gemaakt.

- *Organisatie: Sint-Janskunstvrienden*
- *Info: Michel van Berlo, M 0487 12 35 40, vanberlo@hotmail.be, of Hilaire Schelfhout, M 0473 85 19 86*
- *Plaats: kasteel Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 1, 9120 Beveren*
- *Gratis*

Kunstexpo Groep Signaal

Zaterdag 16 mei, 14 – 18 uur

zondag 17 mei, 24 mei en 31 mei 2020, 14 – 18 uur

Groep Signaal, een kunstvereniging uit Kruibeke, stelt zich tot doel om kunst dichterbij de mens te brengen.

Zowel de kunstenaar als de liefhebber zijn van harte welkom..

De tentoonstelling bestaat uit schilderijen, tekeningen, mixed media, kalligrafie, foto, keramiek en beeldhouwwerk.

De kunstenaar maakt tastbaar wat er in hem/haar leeft aan gevoelens, gedachten, indrukken, wensen, verlangens, ...

De bezoeker wordt uitgenodigd om de magie te ontdekken, die in elk kunstwerk schuil gaat.

- *Organisatie: Groep Signaal Kruibeke*
- *Info: voorzitter Jan Melis, Boerenstraat 51, 9150 Kruibeke, M 0496 30 37 02 of secretaris vanhaegenberghpaul@gmail.com*
- *Plaats: kasteel Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 1, 9120 Beveren*
- *Gratis*

Montmartre XI

Zondagen 5 juli, 2 augustus en 6 september 2020, 13 - 18 uur
Kunsthappening Montmartre wil kunstenaars en hobbyisten aanmoedigen hun werken tentoon te stellen en te laten zien hoe ze tot stand komen.

Bezoekers, oud en jong, kunnen een namiddag vullen met kunst kijken, muziek beluisteren, wandelen tussen de standjes, genieten van de randanimatie en gezellig een glaasje drinken.

Iedereen vindt wel iets naar zijn gading. **Kunstenaars** van allerlei pluimage: schilders, tekenaars, beeldhouwers, grafici en fotografen welke zin hebben om hun werken naar het grote publiek te brengen zien we graag tegemoet op Montmartre XI.

Ambiance tijdens de drie edities wordt verzekerd door talentvolle individuele musici en **muziek**groepen. Er is ook gratis kinder**grime**. Omwille van de mix van een openlucht tentoonstelling en muziek worden deze dagen gegarandeerd een niet te missen gezellige familiedag.

- *Organisatie: Kunst Montmartre vzw i.s.m. gemeente Beveren*
- *Info en inschrijven als standhouder via www.kunstmontmartre.be of Lut De Baere, Alice Nahonlaan 7, 9120 Melsele, ludeba@skynet.be of M 0476 97 05 89*
- *Plaats: park Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Gratis voor bezoekers*

TUINENREIZEN en DAGUITSTAPPEN

Floralien Gent

Mijn paradijs, een wereldse tuin.

Zaterdag 2 mei, 9.45 – 14.30 uur

De iconische locatie Floralienhal in het Citadelpark vormt 10 dagen lang het decor voor de mooiste creaties van nationale en internationale topfloristen, siertelers, tuinarchitecten en kunstenaars. Het gaat om 1,5 ha binnentuin en 1,5 km ontdekkingsparcours waaronder een monumentale azalea-installatie, **bloemen en het paradijselijke Lam Gods**, groene interieurs en planten en bomen die de stad tot een aangename en leefbare omgeving maken.

In het Palmarium van de Plantentuin Universiteit Gent wordt een educatief wetenschappesevent georganiseerd door de Technopool Sierteelt, het samenwerkingsverband tussen de vier onderzoeksinstituten UGent, HoGent, ILVO en PCS. **Vier onderzoeksthema's worden belicht : van natuur naar cultuur (creatie van nieuwigheden via veredeling), biodiversiteit (het belang van bodemleven), groen in de stad en de klimaatverandering (droogte-aanpassing).**

Zin om dit samen met ons te ontdekken?

Ons bezoek is gereserveerd, laat bij je inschrijving weten of je rechtstreeks naar de inkom Floralënhal komt, of kiest om in groep vanaf Beveren station te vertrekken.

- *Organisatie: Hortus ter Saksen vzw*
- *Begeleider en info: Christa Maes, M 0472 94 00 63*
- *Plaats: Gent ICC Citadelpark, Van Rysselbergheedreef 2b, 9000 Gent*
Bezoekers worden in blokken toegelaten. Afspraak om 9.45uur, Meeting Point ICC Gent
Voorkeur voor de trein vanaf Beveren? Laat het ons weten.
- *Inschrijven voor 15 maart bij christa.maes@beveren.be*
- *Deelname: 55 euro, inkom + begeleiding + lunch 'I love Gent' (hoofdgerecht, drankje en dessert). Treinticket niet inbegrepen.*

Tuinenreis Normandië II

Donderdag 21 mei – zondag 24 mei 2020

Het aanbod mooie tuinen in Normandië is groot. We vonden dat er op dat vlak nog heel wat leuke bezienswaardigheden te bekijken waren. Daarom reizen we er een tweede maal naartoe.

Onze eerste stop op Hemelvaartsdag is **Le Jardin des Lianes**, een collectietuin met bijzondere bomen, struiken en rozen die van in de lente tot in de herfst voor kleur en geur in de tuin zorgen. Op de middag bezoeken we de kortbij gelegen abdij van **Valloires** waarna we genoeg tijd voorzien om de prachtige tuinen te ontdekken. De derde tuin die we die dag bezoeken is **Le Jardin des Valérianes**, een schitterende liefhebberstuin van een beroepstuinier en zijn echtgenote die misschien nóg meer dan hij door de tuinmicrobe gebeten is.

Op vrijdag is het eerste bezoek **de tuin van het kasteel van Brécy** in het departement Calvados. Deze klassieke kasteeltuin werd ontworpen door François Mansart in de tweede helft van de zeventiende eeuw en is een van de weinige tuinen in Frankrijk die uit die periode zijn overgebleven. Hierna vertrekken we naar Bayeux, waar we het beroemde **tapijt van Bayeux** gaan bekijken. Dit historische topstuk vertelt de aanleiding, de voorbereiding en de slag bij Hastings, waarna Willem de Veroveraar koning van Engeland werd. Deze gebeurtenis zorgde voor grote veranderingen in de politieke structuur, cultuur én de taal in het Engeland van die tijd. In de namiddag bezoeken we nog **Les Jardins de Castillon**, een toontuin van professionele tuinmensen die hun kunnen en vakmanschap in deze tuinen willen laten bewonderen.

Zaterdagmorgen brengt ons eerst naar de tuinen van het **kasteel van Boutemont**. Zowel het kasteel en het park staan op de lijst van de Franse historische monumenten. Hier bevinden zich prachtige snoeivormen in buxus en taxus naast onder andere een spiegelvijver en tuinen “à l’Italienne et à la Française” en nieuw aangelegde delen met een moderne inslag. Na de middag bezichtigen we **Les Jardins du Pays d’Auge**. Op dit domein van drie hectare werden eind vorige eeuw door de eigenaars een dertigtal thematuinen aangelegd, allemaal om te mooier. De bestaande aftandse, typisch Normandische gebouwen werden door henzelf eigenhandig gerestaureerd en passen wonderwel in de tuinarchitectuur. Op weg naar het hotel bezoeken we in de namiddag nog **arboretum Harcourt**. Dit landgoed van elf hectare met een kasteel uit de twaalfde eeuw, geklasseerd als historisch monument, bevat een van de oudste bomencollecties van Frankrijk. Onder de meer dan 3000 houtachtige planten die 470 soorten omvatten bevinden zich enkele heel speciale exemplaren zoals onder andere een oude kurkeik, treurbeuk en prachtige Libanonceders. De laatste dag van onze trip bezoeken we ‘s morgens **Les Jardins d’ Angélique**, met aan de voorkant van het landhuis een mooie romantische tuin en aan de achterkant een strakke, formele tuin met snoeivormen en waar de kleur wit

domineert. Daarna bezichtigen we in het nabij gelegen Auzouville-sur-Ry de schitterende hedendaagse tuin **Le Jardin Plume**. En de naam dekt volledig de lading, want naast een reeks mooie bloemenborders bestaat de hoofdmoot van deze tuin uit een boomgaard met daarin een prachtige verzameling van allerlei soorten grassen die als pluimen in de wind staan te wuiven. Lunchen doen we die dag in het **kasteel van Vascoeuil** waar we ook de tuinen en een mooie hedendaagse kunstcollectie kunnen bewonderen. Op onze terugweg bezoeken we nog in de regio Hauts-de-France de tuin **Reflets de Jardin**, een zeer interessante liefhebberstuin van 5000 m² met een groot aantal speciale en zeldzame bomen en struiken. Iets voor de échte plantenliefhebbers en mensen met een passie “for all things botanic”.

- *Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. 't Soete Waasland*
- *Reisbegeleiding en info: Christa Maes en François Seghers, cois.seghers@gmail.com*
- *Overnachtingen: Hotel Le Pré Saint-Germain in Louviers*
- *Deelname: 720 euro pp op basis van dubbele kamer (supplement single : 80 euro), volpension, busvervoer, alle inkomgelden, gidsen, alle maaltijden en dranken bij de maaltijden zijn inbegrepen. Niet inbegrepen: annulatie-, reisbijstand-, ongevallenverzekering en persoonlijke uitgaven.*
- *Inschrijven is niet meer mogelijk wegens volzet.*
- *Voor de deelnemers: **restsaldo** op rekening BE 86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding tuinenreis Normandië II en dit **voor 1 april 2020**.*

Daguitstap naar Nederland

Zaterdag 29 augustus 2020

Het wordt stilaan een traditie dat we in de late zomer een dagtrip organiseren. Reeds voor de vierde keer gaan we richting Nederland. In de voormiddag bezoeken we **Trompenburg Tuinen & Arboretum** in de wijk Kralingen aan de rand van het centrum van Rotterdam. Trompenburg is een reeks van prachtig aangelegde plantentuinen met daarin een grote collectie bomen, struiken, vaste planten, bollen en knollen. Het is houder van de nationale plantencollecties van eik, beuk, *Rodgersia*, rododendron, hulst, coniferen, *Hosta* en liguster. Naast de bomen- en struikencollectie wordt veel aandacht besteed aan planten die goed

gedijen op een vochtige ondergrond en in de schaduw. Speciaal is ook het voedselbos de Overtuin dat in 2018 werd geopend. Een voedselbos is een alternatieve vorm van landbouw, waarbij een tuin, landschap of bos wordt opgezet als een natuurlijk ecosysteem met als doel productie van voedsel en andere voor de mens bruikbare producten.

We worden hier door de plaatselijke gidsen tot de middag rondgeleid.

Op de middag gaan we naar het nabij gelegen stadje Dordrecht, waar we een lunch voorzien in het restaurant **Villa Augustus**. Na de lunch bezoeken we de schitterende groenten- en fruittuin van het restaurant, annex hotel. Deze prachtige, 1,5 ha grote moestuin met daarnaast een boomgaard en Italiaanse tuin werd in 2010 door het toonaangevende Engelse tijdschrift Gardens Illustrated en het Londense Garden Museum uitgeroepen tot Garden of the Year.

In de vroege namiddag gaan we naar het nabijgelegen Nationaal Park **De Biesbosch**. Dit prachtige natuur- en recreatiegebied van 90 km² is het grootste zoetwatergetijdengebied van Europa en bestaat uit wilgenvloedbossen, kreken, grienden en een groot aantal slik- en zandplaten, doorsneden door rivieren. Het is een uniek ecosysteem met een grote rijkdom aan fauna en flora. Naast bever en das en tal van andere soorten zoogdieren vindt men hier ook een groot aantal vogelsoorten. Onder andere zee- en visarend broeden hier!

Hier doen we een rondvaart in een elektrische fluisterboot terwijl we ondertussen door de gids voorzien worden van de nodige interessante uitleg.

Na de rondvaart maken we nog een wandeling over de talrijke wandelpaden en langs de rijk begroeide oevers van de kreken. Verrekijker en camera mogen hier niet ver weg zijn, want hier is veel te spotten.

- *Organisatie: Hortus ter Saksen vzw*
- *Reisbegeleiding en info: François Seghers, coisseghers@gmail.com*
- *Plaats van afspraak en vertrek bus: parking CC ter Vesten, Gravenplein, 9120 Beveren.*
- *Verdere info zoals vertrekkur en deelnameprijs worden in de loop van het voorjaar meegedeeld via een nieuwsbrief en op www.hortus-ter-saksen.be*

NATUURTOCHTEN

Zondag 12 januari 2020: Mogelijkheid tot een kortere wandeling! 2 luswandelingen (11 of 12 km ofwel samen 23 km: knp – Natuurpunt: Vallei van het Merkske)

Met bravoure slingert het Merkske door de beemden, heide en vennen van de Noorderkempen. Eikendreven trekken strepen van rood, geel en bruin door de Wortelkolonie. Op het terras van de klapekster worden verhalen getapt over smokkelaars, landlopers en waarnemingen. In dit landschap leeft de geschiedenis en tegelijk is de toekomst al bezig.

- *Afspraak : 9.30 uur lus 11 km en dagtraject 23 km
13 uur: lus 12 km
Telkens aan BC De klapekster Kolonie 41, 2323 Wortel*
- *Inschrijven bij Werner, werner.stuer@scarlet.be of 0494 75 84 87*

Zondag 2 februari 2020: luswandeling Kortenberg – Hellebos - Kortenberg (23,2 km, deels streek GR Dijleland)

Via Kortenberg en Erps-Kwerps gaan we op zoek naar de streek waar David Teniers leefde en schilderde. Nabij de luchthaven ontspint zich een web van kerkwegels en stille paadjes met bijzonder rijke natuurgebiedjes zoals Silsembos, Hellebos en de absolute topper, het Torfbroek!

- *Afspraak : 9.30 uur aan het station van Kortenberg*
- *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

Zondag 8 maart 2020: luswandeling Schorisse – Oprakel – Schorisse (22,8 km natuurgebied Burreken + wandelknooppunten)

In het hartje van de Vlaamse Ardennen, tussen de dorpskernen Brakel, Maarkedal en Horebeke ligt een sprookjesachtig stuk natuur. Er heerst een opmerkelijke stilte. De bloemrijke bossen en weiden in een reliëfrijk gebied met brede valleien en steile heuvels maken van de het Burreken en omgeving een unieke trekpleister.

- *Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van Schorisse, Zottegemstraat 25.*
- *Inschrijven bij werner.stuer@scarlet.be of 0494 75 84 87*

Zondag 5 april 2020: luswandeling Korbeek – Dijle – Leefdaal (25,3 km, GR 512 en GR Dijleland)

Dijle, Ijse en Voer boetseren het Brabants plateau nabij Leuven. Op onze wandeling bieden natuureservaat Doode Bemde, het vogelrichtlijngebied Egenhovenbos en een netwerk van unieke hollle wegen een weelderige variatie aan natuur!

- *Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van Korbeek-Dijle.*
- *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

Zondag 3 mei 2020: luswandeling Chaussée-Notre-Dame - Thoricourt(24 km, Henegouwen, deels GR 121)

De 'campagne Sonégienne' is de streek rond Soignies (Zinnik). De tijd staat stil tussen de zachte glooiingen van het stroomgebied van de oostelijke Dender en de Dendrelette, waar 5 kastelen verborgen liggen.

- *Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van 7063 – Chaussée-Notre-Dame-Louvignies.*
- *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

Zondag 7 juni 2020: luswandeling Nettine – Bronnen van de Somme (22,9 km, deels GR 577)

De Famenne vormt de overgang van onze vertrouwde Condroz naar de Ardennen. Een veteranen-eik met een omtrek van 5,5 m markeert het uitgestrekte bos op de flanken van de vallei van de Somme, waar ooit Ambiorix weerstand bood aan Caesar! Enkele kastelen, een klad huizen en voor de rest: rust, stilte, golvende natuur!

- *Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van 5377 – Nettinne.*
- *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

Zondag 13 september 2020: luswandeling Sinaai – Daknam - Sinaai (22,3 km Trage Wegen en deels streek GR Waas en Reynaertland)

Ook een uitstekend wandelgebied is het Waasland. In het spoor van Reynaert de Vos voeren trage wegen je door een gevarieerd open landschap. In de Fondatie van Boudelo ontdek en hoor je werkelijk de stilte. Dit is een restant van lang vervlogen tijden.

- *Afspraak: 9.30 uur aan de kerk van Sinaai Dries 46*
- *Inschrijven bij werner.stuer@scarlet.be of 0494 75 84 87*

Bijdrage voor alle dagtochten, 2 euro per persoon of 4 euro per gezin.

BRIEF VAN SIMON

Beveren, oranjerie, januari 2020

Beste,

December 2019, nog een groene kerst, met dank aan de klimaatopwarming. De zanglijster zingt haar moedig lentelied en de eekhoorns struinen door de bomen en zijn hun winterrust vergeten. Maar met dat natwarme weer zit vadertje Simon verkouden uit te zieken. Want vind maar eens een dokter tijdens de feestdagen! Dan trekken we maar de natuurapotheek open. Wat hebben we dit jaar gemaakt met wat de natuur ons te bieden had? Vliersiroop zowaar. Er was eens een sterveling die zich bij God bekleog dat hij toch zo veel ziektes over de aarde gestrooid had. Waarop God verbaasd antwoordde: ik gaf jullie, mensen, toch de vlier.

Een oud recept voor vliersiroop wil ik dus de lezer niet onthouden:

De rijpe zwarte bessen met een vork van de stengels doen en wassen. Koken tot moes en sap scheiden (neteldoek, zeef of passe-vite). Donkere kandjsuiker toevoegen, 500 g per liter sap. Een stuk kalissenhout in stukjes toevoegen, te vinden bij de kruiden. Men kan ook kalissenextract gebruiken. Een kruidnagel per liter sap toevoegen. Kalissenhout en kruidnagel verwijderen na het intrekken bij het afvullen. Per potje een takje tijm of rozemarijn toevoegen.

Trouwens, wat je al niet van de vlier kan maken! Van de bloesems: cider, melk, azijn, beignets, pannenkoeken, limonade, lotions. Van de bessen: jam, likeur, soep, laxeerdrankjes, bollen, verf... Vliertakjes in de grond gestoken houden woelratten weg en gier van de bladeren verdrijft bladluizen. Niets is zo gemakkelijk als een vlier vermeerderen: men neme in de herfst of in het voorjaar een

half verhoude tak met enkele reeksen bladknoppen er aan; steek die goed in de grond en meestal zal die aanslaan. Voor alle duidelijkheid gaat het hier altijd over de zwarte vlier (*Sambucus nigra*), en niet over de bergvlier (*Sambucus racemosa*) met rode bessen of de kruidvlier (*Sambucus ebulus*) die kruidachtig blijft.

Grieken, Romeinen en Germanen namen aan dat de goede geesten in de vlierstruik woonden. Vandaar het gebruik om deze bij gebouwen te planten. Wie niet in geesten gelooft zal toch moeten aannemen dat een vlier dan niet de geesten maar wel de vliegen op afstand houdt vanwege de muskusachtige geur van de bladeren. Vandaar dat boeren graag een vlierstruik bij de mesthoop hadden. De vlier wordt trouwens in de familie van de muskuskruiden ondergebracht, daar waar die vroeger tot de geitenbladachtigen behoorde. Merkwaardig is dat de vlier graag bezet wordt met judasoren, een zwam die haar naam dankt aan Judas Iskariot die zich aan een vlierboom zou hebben verhangen. Of was dat aan de judasboom? (Is men hier niet aan het hertalen gegaan voor Westers gebruik, net als met het kerstverhaal?) Dat de vlier de boom is van vrouw Holle is menigeen nog bekend van het sprookje. Volgens de overlevering woont Vrouw Holle in de vlier. En met Vrouw Holle moet je voorzichtig omgaan. Ze beschermt je als je haar waardig benadert. Je neemt je hoed voor haar af en gaat haar niet met de botte bijl te lijf. Want als je dat doet zal je het weten! Mensen hielden rekening met Vrouw Holle. Je verbrandde geen vlierhout en je maakte er geen wiegjes van want dat zou heel erg dom zijn! Vrouw Holle is koningin van de onderwereld en zij zou wel eens het kindje kunnen meenemen. Je plantte de vlier bij het huis als je trouwde en vroeg daarmee de zegen van Vrouw Holle. Ook kijkt vrouw Holle tussen 23 december en 5 januari of de mensen lui of vlijtig waren. De Vliermoeder bewaakt zoals vermeld de deur naar de onderwereld en wordt geassocieerd met dood en

transformatie. Overgangsrituelen die we hier ongeroerd laten want ze zouden ons doen afdwalen naar de dieptepsychologische aspecten van vrouw Holle in onze Europese cultuur.

Tot slot: ik vermeldde in het recept voor vliersiroop zoethout. Dat kunnen we eveneens zelf kweken. Schaf je een plantje zoethout (*Glycyrrhiza glabra*) aan. Na een paar jaar kan je de uitlopers van de wortels oogsten. Je kan natuurlijk ook drop kopen. Wie van de ouderen onder ons ging bij warm weer niet naar school met een drinkbusje water met daarin een droptabletje. En wat waren we gelukkig met onze natuurlijke cola! In de middeleeuwen wist Hildegard von Bingen het zoethout reeds naar waarde te schatten: *“zoethout geeft aan de mens een klare stem, gelijk hoe hij gegeten wordt. Hij maakt zijn geest zacht, klaart zijn ogen en maakt zijn maag mals voor de vertering.”* Met wat geluk treffen we zoethout aan in de kruidentuin met middeleeuwse kruiden die komend seizoen in de kijker gezet wordt op de binnenkoer van de hoeve van Hof ter Saksen.

Lieve groeten,

Simon